

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda: Bu. Reg. Ferdinand (Józsei főherceg-ut) 4. Telefon: 151. Sürögnyom: Közlöny, Arad. :: Az Aradi Nyomda Vállalat tulajdona. kiadása és rotációs nyomása. Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

Előfizetési árak: évente 1080, félévre 540, negyedévre 270, havonta 90 Lej. Külföldre havonta 50 Lej. több. :: Egyes szám 5 Lej. Vasárnap 6 Lej. :: (Bucurestiben 50 bani felár.) Hirdetések tarifa szerint. ::

XLV. évfolyam, 202. szám * Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF * Szombat, 1930. szeptember 6

Egy budapesti gyárigazgató — kommunista fővezér

Arad nagyjai

Decemberben megkezdődik a népszámlálás Romániában és a belügyminiszterium az eddigi szokásoktól eltérőleg már most, szeptember elején megkezdte az előkészítő munkálato-
kat. A régi népszámlálások ugyanis úgy folytak le, mint a razzia: meglepetésszerűen. Elrendelték, hogy a lakosság a jövő hét valamelyik napján köteles jelentkezni ennél és ennél a rendőrkerületnél, két hétig folyt a lázas munka, majd a hirtelen, hiányosan és kapkodva feldolgozott anyagot felküldték a miniszteriumba, ahol évekig porosodott a hatalmas aktatómeg, amíg végre eladták sajtócsomagoló papírosnak az egészet úgy, ahogy volt. A decemberben kezdődő népszámlálás — úgy látszik — nem erre a mintára készül és a miniszterium már most elrendelte, hogy a községek kötelesek minden utcának nevet adni és minden házat megszámozni.

A rendelet Aradra is megérkezett és ennek kapcsán a város vezetősége konstata, hogy különösen az utóbbi években kiépült külvárosok területén még számszám ucca van, amely nincs elnevezve. A jövő hét folyamán megtartandó tanácsülés tárgysorozatán szerepel az uccanevek új beosztása és a még névtelen utcák megkeresztelése is. A tanács magyar tagjai ez alkalommal indítványjal járulnak a plenum elé és javasolni fogják, hogy ennél a keresztelést ne hagyják ki a magyarokat és tekintettel arra, hogy Arad lakosságának túlnyomó többsége magyar nemzetiségű, az új uccák közül egynéhányt adjanak magyar nevet.

Nem hisszük, hogy a legsovénabb román tanácsstag is szerénytelennek minősítene ezt az indítványt. Annál is inkább szerény ez a mi kívánságunk, mert nem gondolunk arra, hogy magyar nemzeti hősök, exponált politikusok neveit használják fel az új uccanevezéseknél, mert azok között akadhatnak olyan nevek is, amelyek a túlzóan sovínisták érzékenységét esetleg sértenék. A magyar tanácsstagoktól távol áll a szándék, hogy ebbe a kérdésbe politikát vigyenek. De méltányosnak és jogosnak fogja találni a tanács azt az óhajt, hogy azoknak a férfiaknak a nevei, akik a múltban hervadhatatlan érdemeket szereztek Aradváros fejlesztésében és felvirágoztatásában, egy-egy uccatáblán megörökíttessenek az utókor számára. Felsorolunk néhány nevet: Boros Beni, az ACSEV. megalapítója, Csiky Gergely költő, Heim Domokos, Salacz Gyula, Varjassy Lajos polgármesterek, Fábrián Gábor költő és műfordító, Sárossy Gyula költő, Atzél Péter, Urbán Iván, Fábrián László főispánok, Weitzer János, a vagongyár megalapítója, aki egész vagyonát Aradvárosára hagyományozta, Neuman Samu nagyiparos, Kövér Gábor, a város-
lígét megteremtője stb. Pár név csupán, de ezek mindegyike szorosan össze van kapcsolva Arad fejlődésével.

Kétségtelen, hogy Aradváros lakosságának tekintélyes többsége magyar és a városi közterhek legnagyobb része az ő vállukra nehezedik. Ennél szerényebb és méltányosságot igénylő óhaj tehát még nem hangzott el a magyarság részéről a városi tanácsban. Ha meggondoljuk, hogy például Brassóban. Szebenben és a többi vegyes ajku városokban minden uccasarkon háromnyelvű felirat jelzi az ucca nevet és az új román elnevezés mellett megtartották a régi magyar és német neveket is, nem tarthatja senki teljesíthetetlennek az aradi magyar tanácsstagok javaslatát,

Nem indultak még el a magyar óceánrepülők

Ellentétes hírek a Justice for Hungary startjáról

BUDAPEST, szeptember 5. A Justice For Hungary budapesti startjára vonatkozólag a legutóbbi huszonnégy órában a legellentétebb hírek kerültek forgalomba. Az első híradás szerint a két magyar pilóta, Endresz György és Magyar Sándor elhagyták Amerikát, este azonban kiderült, hogy a Justice For Hungary még nem indult el útjára. A két magyar pilóta sorsáról szóló jelentések a következők:

PÁRIS, szeptember 5. A Reuter-iroda jelentése szerint, Endresz György és Magyar Sándor, a Justice for Hungary egyfedélű repülőgépet óceánstartját lelakasztották.

BUDAPEST, szeptember 5. A felhivatalos cáfolat ellenére erősen tartja magát az a hír,

hogy a két magyar pilóta mégis elindult New-yorkból. Az elindulásról eddig még nem futott be kábelgram, pedig ennek feltétlenül meg kell érkeznie a repülők elindulása előtt. A sandomingoi orkán nem érinti a pilóták sikerét, mert az orkán utja lényegesen délebbre esik a repülők utvonaltól.

NEW-YORK, szeptember 5. Arrint Detroitból jelentik, Endresz György és Magyar Sándor, akik tegnap, csütörtökön érkeztek ide, Flint Michiganben csak egészen rövid ideig tartózkodnak, innen New-Yorkba, majd Arbour-Graceba repülnek, honnan megkísérik Lockheed-Sirius-rendszerű gépükön az Óceánon való átkelést. A start mindezeig nem történt meg.

Ma a romániai és a csehszlovákiai magyarok delegátusai követelték a kisebbségi kérdés megoldását a genfi konferencián

„A párisi békeszerződés a wilsoni önrendelkezési jog kijátszásával rendezte be Európát”
— A konferencia jelentése Briand Páneurópa-memorandumára —

GENF, szeptember 5. A nemzeti kisebbségek konferenciájának mai ülésén nagy várakozás előzte meg a Csehszlovákiában és Romániában élő magyar kisebbségek kiküldöttjeinek beszédeit. Románia magyarjainak nevében Ugron István szólalt föl, kijelentette, hogy 1914-ben Lenin már fejtegette az Európai Egyesült-Államok tervét, természetesen más alapokon. Kiemelte, Briand Páneurópa tervét miért nem lehet svájci, vagy amerikai mintára megalkotni. Leszögezte, hogy Briand terve hallgatólagosan mellőzi a kisebbségi problémát megoldását. A terv megvalósításához pedig új atmoszférát kell teremteni a népek között. Megoldásra kell jutni a kisebbségi kérdésben, mert — mondotta — enélkül az Európai Egyesült-Államok gondolata utópia marad.

A katalánok és más kisebbségi megbízottak szintén azt hangsúlyozták, hogyha Briand kihagyja tervéből a kisebbségi probléma orvoslását, akkor az európai helyzet még inkább elmérgesedik. Kurtcsinszky esztországi orosz delegátus nem foglalt mereven állást a Páneurópai terv ellen, ha ez parallel megoldja a kisebbségi kérdést. Kurtják ruthén megbízott üdvözölte Páneurópa gondolatát, de mellőzhetetlenül fontosnak tartja a Kárpátok autonómiájának megvalósítását. Ezután Jaross Andor, a csehországi magyarok delegátusa emelkedett szólásra.

Jaross Andor a következőket mondotta:

— A francia forradalom szabadság eszméi megindították a nemzeti államok kialakulásának folyamatát. Mivel a párisi békeszerződés a wilsoni önrendelkezési jog kijátszásával rendezte be Európát, ez a küzdelem nem zárult le 1918-ban. A kisebbségi konferenciák, ha más értelemben is a népek szabadságának kivívását célozzák.

A békeszerződés a kisebbségi jogok biztosítására törekedett, de ez meghiúsult, mert

a többségi nemzetek minden erőfeszítésükkel a kisebbségek erejének csökkentésére törekedtek és a nemzetiségeknek nemzeti államná váló átváltoztatására. Különösen az anyagi károsodásuk nagy a kisebbségeknek és az ebből fakadó rossz bánásmód nemcsak belpolitikai válságok, izgalmak előidézője, de a fájának fájért aggódó, határokon túl élő testvérek aggodalma miatt diplomáciai bonyodalmakra is okot ad és ez előkészítője az új háborúnak.

— A kisebbségi kérdés megoldásának kérdése nagytartósága és Páneurópa terve most különösen indokoltá teszi a kisebbségek állásfoglalását. Új Európa csak az általános béke alappillérein épülhet fel és ehhez a nemzetek kibékülésének útján lehet eljutni. Indítványozom, hogy a konferencia intézzen proklamációt a népek szövetségéhez és figyelmeztesse, hogy a kisebbségi probléma megoldása nélkül az Európai Egyesült-Államok tervének megvalósulása teljesen lehetetlen.

Végül Ammende Ewald dr. főtitkár az általános béke szempontjából azt fejtegette, hogy Páneurópa nem jöhet létre a kisebbségi ügy előzetes megoldása nélkül.

A sok és értékes hozzászólás után az európai egyesülési törekvésekre vonatkozólag Briandnak egy jelentést szövegeztek meg. A jelentés kiemeli, hogy a kisebbségek legfőbb érdeke a béke biztosítása, majd szószerint ezeket mondja:

— Fájdalommal kell bevallani, hogy az Ön által tett lépés bajosan fog az európai nemzetek egymás iránti megbecsülésére és közeledésére vezetni. Arról van szó, hogy szabadddá kell tenni a megegyezés útját. Ehhez pedig az a kezdeményező lépés, hogy biztosítani kell a fajok összetartozandóságát és együttműködési lehetőségét. Ne csak a gazdasági szükségletek, hanem a népek közös együttműködése szabja meg az irányt.

Rekordjárvány Amerikában

A rádió-hallgatás, makaróni-evés, fáramászás világrekorderei és más furcsaságok

NEWYORK, szeptember 5. Az autóbusz szokatlanul hosszú ideig áll az egyik utkereszteződésnél, ahol nincs is megállóhely. Az utasok kitartóan bámulnak a magasba. Egész tömeg áll és bámul felé. Egy magas rud tetején két gyerek ül. A fán-ülés világrekordját akarják megteremteni. Az egyik nyolc, a másik tízéves. Rádiót vittek el magukkal, szendvicseket és limonádét és tizennyolc órája ülnek már kényelmetlen helyzetükben, de még tovább is ki akarnak tartani, hogy megdöntsék egy newyerseyi vetélytársuk rekordját. Lenn a tömeg úgy bámulja őket, mint a hősokeket és a lendő világrekorderek felé minden oldalról biztató kiáltások hangzanak.

A világrekord-teremtés ma már olyan járvány Amerikában, amelynek hulláma a felnőttekről átterjedt a gyermekekre is. Az időtartam-repülés világrekordját hetenként megdöntik az újabb vállalkozók. A rekord-láz azonban most már átterjedt a legfantasztikusabb dolgokra is. Kelly nyolc napig ült egyfolytában egy pózna tetején és most készült megjavítani saját rekordját. A biciklizés, csónakázás, tánc időtartamának a rekordját is állandóan javítják.

Mindez azonban csekélység ahhoz képest, hogy nemrég egy lengyel-nemzetiségű amerikai polgár felállította a rádió-hallgatás világrekordját, miután 155 óra hosszat figyelte fáradhatatlanul a hangszórót, anélkül, hogy közben aludt volna. Ismerni kell az amerikai adóállomások programját, hogy az ember ezt a teljesítményt igazán értékelni tudja.

Leroyban él egy ur, aki a nyers tojások evésének világbajnoka volt mindaddig, amíg valaki hetvenöt tojással meg nem előzte. A legyőzött azóta — mint szomorúan elmondta újságíróknak — nem is tud ránézni egy tojásra, sőt a tyukokat sem látja szívesen. Valószínűleg hasonló a helyzete annak a rekordernek is, aki két hét előtt a makaróni-evés világrekordját állította fel. A szerencsés győztes — mondani sem kell, hogy olasz — 180 percen át perceként hét láb makarónit nyelt, vagyis há-

rom óra leforgása alatt négyszáz méter makarónit fogyasztott el. Ezekhez a rekorderekhez tartozik Comstock is, aki hét óra alatt 85 csésze kávéit ivott meg.

Nem lehet józan ésszel elképzelni azokat a képtelenségeket, amiket az amerikai rekordláz kitermel. Montanában például valaki a völgyből egy kétezer méter magas hegy csucsáig tolt fel orrával maga előtt egy diót. Ehhez a

dicső teljesítményhez harminc napra volt szüksége és 660 dollárt keresett vele. Illinoisban egy hölgy 400 óráig evezett egyfolytában egy szobatornaszerű evezős-székekben. Egy bostoni férfi 72 kilométeres utat tett meg lábmagasító állványon több mint tizenkét óra alatt.

Mégis csak boldog világrész Amerika, ahol az emberek ilyesmikkel érnek rá foglalkozni.

Az Ottó-alarm buktatta meg Matuska Péter madridi magyar követet

Amikor a követ nem tudja, hogy hol van Zita és Ottó — Matuska Péter követet nyugdíjazni fogják

BUDAPEST, szeptember 5. A tegnapi reggeli lapokban rövid hivatalos közlemény jelent meg, amely arról adott hírt, hogy a kormányzó a külügyminiszter előterjesztésére Matuska Péter dr. meghatalmazott miniszter, a madridi és lisszaboni magyar követ-ség vezetőjét, felmentette álsásától.

Még az a sablonos megjegyzés is elmaradt a szűkszavú közleményből hogy a felmentés a követ saját kérelmére, érdemeinek elismerése mellett történt meg.

Politikai körökben Matuska Péter dr. követ váratlan bukása nagy meglepetést keltett. Matuska eredetileg Liptóme gyében volt főjegyző, a fordulat után Budapestre költözött és a külügyminisztérium szolgálatába állott. Éveken keresztül a prágai magyar követségen teljesített szolgálatot és rendkívül gyors karriert futott meg. Két évvel ezelőtt elhelyezték Prágából és madridi állomáshellyel rendkívüli követté és meghatalmazott miniszternek nevezték ki.

Madrid a magyar külpolitika szempontjából nem sok jelentőséggel bír, tehát inkább színekurának volt tekinthető a spanyol követség. Különös jelentőséget nyert azonban a követség az utóbbi időben azért, hogy Zita és Ottó ismét Lequitióba költöztek és állítólag spanyol területen készítik elő a magyarországi restaurációt.

Matuska Péterre tehát fontos feladat hárult, mert neki kellett volna tájékoztatni a magyar kormányt arról, hogy mit főznek a Lequitiói udvarban. Matuska azonban erre a szerepre nem alkalmas. Bukását minden ellenkező híradással szemben az a híradás idézte elő, hogy

következésképpen elfelejtette a magyar kormányt tájékoztatni, hogy mit csinál Ottó és Zita.

A Szent István-napi ünnepek alkalmával, mint ismeretes, Gömbös hadügyminiszter és Sztranyavszky belügyi államtitkár intézkedésére alármirozták a helyőrséget és a rendőrséget is és a rendőrök szigorú parancsot kaptak, hogy egy gyászruhás hölgygel autón érkező 18 év körüli fiatalembert tartóztassanak fel. A magyar fővárosban puccshírek terjedtek el és a fáma arról tudott, hogy Zita és Ottó elhagyták Lequitiót és Budapestre jönnek.

Az Ottó-alarmnak belpolitikailag igen súlyos következményei lettek és a legújasták az elsietett intézkedésekért a kormányt vonták felelősségre. Megindult a nyomozás, hogy honnan kerültek a vad hírek forgalomba. Ennek során rájöttek arra, hogy Matuska madridi követ nem tartotta szükségesnek, hogy értesítse a kormányt arról, hogy mi van Ottóval és Zitával, sőt, amikor telefonon felhívták a budapesti külügyminisztériumból, azt a választ adta, hogy nem tudja, hol tartózkodik Zita és Ottó.

Ez a habozó válasz készítette Gömböst és Sztranyavszkyt arra, hogy az alármit elrendelje.

Ezért menesztetni kellett.

Egyes lapok szerint Matuskát varsói követté fogják kinevezni, beavatotthelyen azonban nem csinálnak tüköt abból, hogy a karrierje derekán álló Matuskát nyugdíjazni fogják.

Szántók-vetek...

Irta: Kisbéry János

Köszölkényi Dezső kiváló magyar író fedezte fel Kisbéry Jánost, azt a nagyszerű tehetségű földműves magyar embert, akinek első nyilvánosságra került írásait itt adtuk:

Az ember és a kutya.

Kutyát tartani udvariatlanság.

Ha bemegyek egy házba és ott dühös ebek fogaznak, nincs jó véleményem a gazdáról. Bizalmatlan embernek tartom, aki nem hisz emberekben, a világról rossz véleménnyel van és mindenkitől fél. Az emberekről való véleményünk a sajátmagunkról való tudatalatti véleményünk kivetülése. Az emberekben leginkább azokat a tulajdonságokat hisszük és érezzük, amelyek bennünk is megvannak. A hazug embert megismerni arról, hogy senkinek sem hisz. A tolvaj mindenét félti, rejtegeti. A rablógylkos az életéért retteg. A dicsekvő minden elejtett szóban dicsőítést lát. Általában: a jók a jóban hisznek, a rosszak a rosszban. S mind a két fél álláspontja igazolva van. Mert az emberek olyanok, amilyeneknek hisszük őket. Olyanok, amilyenek mi vagyunk.

Nem szeretek érintkezni gyanakvó, sötét természetű emberekkel. Ösztönnel kerülöm őket, mintha meg volnának fertőzve. Félek a fertőzéstől. Hogy gyanakvásából rám is hullik valami. Igen, hogy megugatnak a kutyái. Miért kényszerít némely ember arra, hogy védekezem a kutyái ellen, mintha tolvaj volnék? Védekezni annyi, mint a vádlottak padján ülni. Ezt nem vállalom. Az udvariatlanságra udvariatlansággal felelek: visszafordulok abból a kapuból, melyet fogcsattogató kutyák őriznek. Hiába kiabál utánam a gazda, hogy csak jöjtek vissza, a kutyák nem bántanak és kus-

sogatja nagy mérgesen hátra őket: nem megyek vissza. Mert nem a kutyáitól félek én, hanem tőle. Tőle, akit a kutyái képviselnek. És ezt jól jegyezze meg magának.

Elfogultság

Elfogult vagy, mondják. Igen, hatásukban adod elő a dolgokat, nem tárgyukban. Nem tudsz felülemelkedni a dolgok hatásán. Ha valaki bottal fejbever, ez a dolog módfelett felháborít és képtelen vagy azt a maga tárgyilagosságában visszaadni. Ahelyett, hogy azt mondanád: „Ez az ember engem tegnap este a munkából jövet fejbevagott a botjával”, azt mondogod: „Képzeld, ez az alávaló senki, ez az utolsó utolsója, akinél jobbat is felakasztottak már, tegnap este, a mikor mit sem gyanítva haza tartottam a munkából, orvul megtámadott és fejbevert a botjával...” Esetleg még azt is hozzáteszed, hogy miért nem sujtja az ilyen embert az Isten haragja, a föld miért hordozza a hátán, miért nem börtönzik be vagy égetik meg máglyán stb., stb. Mert hát — ugy-e ez a tényállás? — te a legszenvedélyesebb elfogultságot sem érzed elég tárgyilagosságnak az eset méltatására. Mert te, a magad fel fogása szerint, voltaképpen tárgyilagossá vagy. Az eset hatását is a tárgyilagossághoz tartozónak érzed. Attól félsz, hogy hallgatód ellenkezőleg nem méltatják majd érdeme szerint a dolgot. Sietsz tehát helyettük érezni, felháborodni, hogy vezess őket a helyes irányba, a felháborodás felé. Félsz, hogy hallgatód elmulasztják majd kellőképpen felháborodni. Befolyásolni akarod őket. Holott ezzel éppen ellenkező hatást érsz el. Hatást kelteni nem úgy kell, hogy a dolgoknak ránk gyakorolt hatását közöljük a közönségünkkel. Az ilyesmi azzal a következménnyel jár, hogy a közönség egyszerűen tudomásul veszi a tényállás rád gya-

korolt hatását. anélkül, hogy ő maga hatást érezne. Éppen azért, mert ebben megelőzted őket, hogy ugymondjam: elélted előlük a hatást.

Szóljon ez főképpen az íróknak. Az írás célja nem a hatás közlése, hanem a hatás keltése. Ne hatódj meg az olvasó helyett, ne kiálts fel a sorok között „Szegény, szerencsétlen Péter...” Az olvasó dolga, hogy ezt a körülményt ilyennek érezze, ha valóban ilyen az írói leírásod után. Legyünk tisztában író és olvasó szerepével: az író szerepe a hatás keltése, az olvasóé, a hatás érzése. Ha elveszszük az olvasótól a hatás érzését, mi marad neki? Mi céllal olvasson? Az olvasó nem fogadja el az érzést másodkézből. Több okból. Ő akar érezni, szabadon, a maga fel fogása, izlése, vértékata szerint. Ne erőltess az olvasót, hogy mit hogyan érezzen, mert ez rá úgy hat, mintha rá akarnád beszélni valamire. Gyanakodni fog, hogy az egész talán nem is őszinte, nem is igaz. Általában: ne alkoss a valószínű valóság megnyilatkozási formája ellen. Utánozd a természetet, élj az ő kifejezőmódjával. Légy tárgyilagoss. A teremtés és minden történés a valóságban közömbös. Ahol embert akasztanak, a házak nem fordulnak fel a felháborodástól és iszonyattól, mint ahogy esetleg a te lelkedben minden felfordul. És történnék bármi, te, aki nem néző vagy, hanem alkotó, tehát egy azzal, ami történik, ügyelj arra, hogy lelkedben minden a helyén maradjon. Légy közömbös és tárgyilagoss, mint az akasztófa, amelyre a gyilkost felkötik. Az olvasó ne sejtse meg, hogy itt most nem a valóságos történés hat rá, ne áruld el magadat jelenléteddel. Amit az olvasó a műben kap: illuziói. Óvd és ápd az olvasó illuzióját.

Igen, ne feledkezz meg arról, hogy az író nem ember, hanem maga az alkotó természet.

Egy fontos szabályrendelet az asztalfiókban

Mért nincs rendezve Arad közlekedésügye?

ARAD, szeptember 5. Előjáróban le kell szögezni, hogy az itt következők semmiképpen nem akarnak rekriminálásként szerepelni a város vezetősége ellen, mert el kell ismerni, hogy a jelenlegi városvezetés oly sokat tett Arad fejlődése és fellendítése érdekében, amennyit talán egyik elődje sem tett, vagy tehetett. A parkok létesítése, a mozik felállítása, a folyamatban levő munkálatok mind aranybetűkkel kell, hogy szerepeljenek városunk történetében és mindezek elválaszthatatlanul kapcsolódnak egybe dr. Luta i Cornel polgármester és a jelenlegi városvezetés névével. Éppen ezért az újságíró kötelességének érzi, hogy felhívja a város vezetőségének figyelmét egy olyan körülményre, amely könnyen téves, kevésbé előnyös színben tünteti fel Aradváros polgármesterét és a város többi vezetőit.

Körülbelül egy évvel ezelőtt történt. Sorozatos autó- és biciklibalesetek történtek a városban, a gázolás valószínűleg járványszerű lett és az illetékesek belátták, hogy tenni kell valamit. Luta i Cornel dr. polgármester, akkor még interimár bizottsági elnök vetette fel a gondolatot:

— Uj és szigorú közlekedésügyi szabályrendeletet kell készíteni, amely úgy az autókat, mint a bicikliket és gyalogjárókat szabályos közlekedésre szorítja, fel kell állítani Aradon a külön közlekedésügyi rendőrséget és minden módon meg kell akadályozni a további baleseteket.

Az ötlet helyeslésre talált. Bizottság gyűlt egybe, amelybe meghívták nemcsak a hivatalos közegeket, hanem mindazon szakértőket, akiktől értékes tanácsot vártak. Sőt a kereskedők érdekeinek megvédése céljából meghívást kapott az ülésekre a Kereskedelmi és Iparkamara delegátusa. A tárgyalások szorgalmasan folytak. Végül elkészült a közlekedésügyi szabályrendelet, amely hivatalos lett volna rendet teremteni Arad uccáin és megakadályozni minden szerencsétlenséget. A tervezetet átküldték a kamarához, amely megtette a maga észrevételeit. Ezeknek alapján módosították a tervezetet, amely azóta csendesen pihen az aradi városháza egyik íróasztalának eldugott fiókjában. Megfeledeztek róla. Más, sürgősebb dolgok akadtak és miután néhány tanácsulésen keresztül nem sikerült letárgyalatni a szabályrendeletet, eltették jobb időkre.

Azóta egy esztendő telt el. A szabályrendelet pihent. Most, hogy Németh Andor tragikus halála ismét felzaklatta a kedélyeket, hogy ismét szomorú aktualitást nyert a közlekedés problémája, előkerült a poros fiókból a szabályrendelet és már arról van szó, hogy legközelebb beviszik valamelyik tanácsulésbe letárgyalás végett.

A szándék jóakaratu és üdvös. Azonban, hogy a keresztülvitel meg fog-e történni, az a jövő titeka. Az aradi polgárok életbiztonsága érdekében reméljük, hogy nem kell várni még egy esztendőig, míg valami újabb halálos áldozat sirja mellett eszébe jut az illetékeseknek az eltemetett szabályrendelet.

Ezeket kellett az illetékesek emlékébe idézni, ismétlem, nem mindenáron való kákáncsomókérés, nem rekriminálás, csak jószándéku és jóakaratu emlékeztetés. Marosi Rudolf.

Costesnak és Bellontenak sikerült a dallasi ut is

DALLAS, szeptember 5. Costes és Bellonte az itteni időszámítás szerint 18 óra 30 perckor szerencsésen megérkeztek. A 2140 kilométeres utat 11 óra 35 perc alatt tették meg, megszakítás nélkül és ezzel egy amerikai ezredes hatalmas díját elnyerték.

A pilótákat a lovfiöldi repülőtéren ünnepélyesen fogadták. Utána diadalmenetben vitték végig a város uccáin őket. A repülők kijelentették, hogy az időjárás mindvégig kedvező volt számukra. — Gépükkel pénteken indulnak vissza New-Yorkba. Valószínűleg utjukban Louisvilleba (Kentucky) leszálnak és az éjszakát ott töltik.

1000 kilogramm 1 kilométerre mindössze 0.087 liter benzinnel

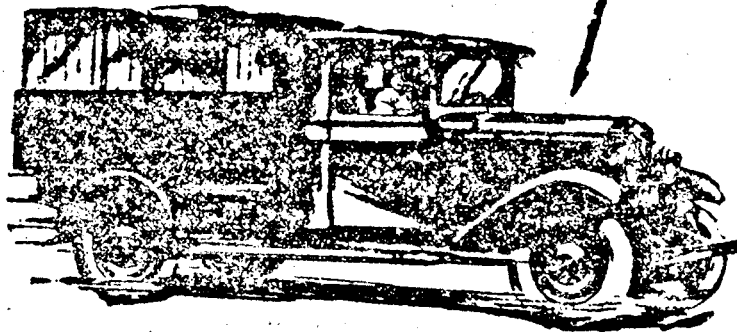
..... egy Chevrolet teherkocsival!

E meglepő tény minden kétségen felül igazolta a Belgiumban végzett hivatalos kísérlet, amelyet R. E. Mathot ur, a belga királyi Automobil Club technikai bizottságának az elnöke ellenőrzött.

Ezzel a meglepően takarékos benzinfogyasztással párosul az alacsony olajfogyasztás, valamint a javításoktól való mentesség, amely a Chevroletet bámulatosan olcsó gyors szállítási eszközzé teszi.

A kereskedelem és ipar segítőlétsza

Az üzletemberek százezrei használják a Chevroletet, hogy kibővítsék működési körüket, hogy nagyobb hasznot biztosítsanak. Ha Önnek üzletében gyors szállítási eszközre van szüksége, keresse fel a Chevrolet bizományost azonnal és beszéljen vele az Ön céljainak legjobban megfelelő azokról.

Chevrolet Kereskedelmi Teherkocsik

Chevrolet - Pontiac - Oakland - Buick - Marquette - Vauxhall - Cadillac - La Salle
Oldsmobile - Chevrolet teherkocsik - G. M. C. teherkocsik - Fisher karosszériák.

A GENERAL MOTORS GYÁRTMÁNYAI

A törvényszék harminc nappal meghosszabbította Böhm Lajos

A temesvári ítélőtábla dönt véglegesen a kaució ellenében való szabadlábrahelyezés ügyében — vizsgálati fogságát Dr. Raicu Aurel védőügyvéd meglebbezte az aradi törvényszék határozatát

ARAD, szeptember 5. Az aradi törvényszék Ficker—Sulutiú szüneti tanácsa ma délelőtti tizenegy órakor foglalkozott a Lomasi Erdőipar könyvelőjének, Böhm Lajosnak, letartóztatási ügyével. Böhm Lajos mint ismeretes, a Marosgalonvai Erdőipar központi könyvelője volt. Ez a vállalkozás egyik alvállalója a Lomasiinak. Böhm Lajos mindenkor az igazgatóság által szignált mellékletek alapján könyvelt, azonban a vállalat ellen folytatott vizsgálat kapcsán ő is vizsgálati fogságba került. A vizsgálóbíró Böhm Lajos szabadlábrahelyezését is indítványozta, 150 ezer lej kaució ellenében. Vulpe Constantin főügyész azonban a vizsgálóbíró indítványát meglebbezte a törvényszékhez. Ettől eltekintve, ma járt le Böhm Lajos vizsgálati fogságának utolsó napja és így arról kellett döntenie a törvényszéknek, hogy továbbra is fogságban marad-e Böhm, vagy sem.

Popoviciu ügyész terjesztette a tör-

vényszék elé azokat az indokokat, amelyek a vádhatóság szerint Böhm további fogvatartását teszik szükségessé. Ezek között a legfontosabb, hogy a vizsgálat még nincsen befejezve és így Böhm tulajdonképeni szerepe nem tisztázódott. Dr. Raicu Aurel védő viszont igazolta, hogy Böhm Lajos nem vonható büntető felelősségre, mert kimutathatóan szignált mellékletek alapján könyvelt el minden egyes tételt és ugyancsak ilyen mellékletek alapján készítette el a Marosgalonvai mérlegét is. A bíróság rövid tanácskozás után határozott. A határozat szerint

Böhm Lajos vizsgálati fogságát a törvényszék újabb harminc nappal meghosszabbította.

Káldor Béla és Böhm Lajos ügye ezzel a határozattal nem intéződött el véglegesen, miután dr. Raicu Aurel védő most a temesvári ítélőtáblánál kéri védenecének szabadlábrahelyezését, kaució ellenében.

200.000 név a férfiszabók feketelistáján

Titkos jeleket varrnak be a rosszhiszemű adósok új ruháiba

BUDAPEST, szeptember 5. A Férfiszabók Országos Ipartestülete tavaly kezdte meg a rosszhiszemű adósok listájának összeállítását. Ma már végleg elkészültek vele és nem kevesebb, mint kétszáz ezer név szerepel a szabók országos fekete listáján. Általában jó hatást váltott ki a férfiszabók körében a fekete lista, mert ezzel elejét tudták venni az újabb megkárosításoknak s a könnyelmű kihitelezéseknek. Ma már csak be kell telefonálni az ipartestület irodájába, ahol azonnal megmondják, hogy az illető kezdő, vagy visszaeső bűnös-e, mert az adósok osztályozva vannak. Egy csillaggal van megjelölve az, aki még csak egy szabónak tartozik, két csillaggal, aki már kettőnek, három csillaggal, aki már többnek tartozik. Igen érdekes és mulatságos esetek is történtek a fekete lista iránti érdeklődés alkalmával. Megtörténik sokszor, hogy maga a rosszhiszemű adós érdeklődik azért, hogy megtudja, szerepel-e a fekete listán. Ilyenkor egy szabó nevében hívja fel az ipartestületet és érdeklődik a saját neve iránt. Amikor megmondják, hogy rajta van a fekete listán, megdöbben és méltatlankodik, hogy lehet benne, amikor csak két szabónak tartozik. Az ilyen elszólások jellemzik legjobban a rosszhiszemű adósok lelkületét.

A budapesti fekete listán az idén már harmincöt ezer szerepelnek, tizenöt ezerrel több, mint tavaly és tartozásuk összértéke az ötszáz ezer pengő is meghaladja. Ebből háromszázötvenezer pengő jóformán be sem hajtható és elveszett, míg a fennmaradó százötvenezer pengőt csak a legnagyobb utánjárásal kaphatják meg a férfiszabók. Megtekintettük a híres fekete könyvet. Ahogy lapozgattunk, az első név, amely a szemünkbe ötlött, egy színészé, aki mellett egy mészáros szerepel. Azután ismét egy színész következik. Egy másik lapon egy pénzügyőr és egy nyugalmazott századoson akad meg a szemünk. Majd egy igen híres író következik. A legkülönbözőbb társadalmi osztályok reprezentánsai kerülnek össze a fekete listán. Így egy bankdirektor péksegéddel szerepel együtt. Utána egy ügynök, mellette pedig egy nőorvos húzódik meg szerényen. Táncmester sem marad el, mert szépen és elegánsan kell öltözködni. Láttunk a listán egy arisztát, aki szűcssegéd volt. A régebbi bejelentések között igen sok autóügynök szerepel, de ezeknek a fajtája a dekonjunktúra miatt már kiveszőben van. Azt meg kell állapítanunk, hogy jól öltözködni általában minden társadalmi réteg szeret és így nem csodálkozhatunk azon sem, hogy a cupringerlegény is szerepel az adósok listáján.

Ujabbán a szabók titkos jeleket helyeznek el a ruhákba, de csak azoknak a ruhájába, akikről feltételezik, hogy rosszhiszeműek, azért, hogyha máshova viszik el javítani vagy vasalni a ruhát, akkor már ott is tudomást szerezzenek az illetővel szemben tanúsított magatartásról. Ezek a titkos jelek a ruhákban olyanfélék, mint amilyen Morse-jeleket a cigányok szoktak az országutak kilométerköveire rakni. Vidéken általában sokkal könnyebb a férfiszabók helyzete, már azért is, mert ott jóformán mindenki ismeri egymást, míg a nagyvárosban a tömegben elvesznek az emberek.

Mint érdekességet meg kell említenünk, hogy a szabók között nagyon ritka a kényszeresség. Ha a szabó nem tud boldogulni, inkább becsukja műhelyét és visszaadja iparigazolványát, de a hitelezőit kifizeti. Havonta átlag a rossz viszonyok miatt 40-50 szabó csukja be műhelyét és adja vissza iparigazolványát, de ugyanennyi új iparigazolványt is váltanak ki. Ezeknek a legnagyobb része a becsukott műhelyek segédeiből kerülnek ki, akik a munkaalkalom híján az iparigazolványt próbálnak boldogulni. Az ipartestületnél júniusban 1046 segéd jelentkezett munkára, de ezek közül csak hetvenhárom tudtak elhelyezni. Ez a kis statisztikai adat talán a legjobb tükörképe a férfiszabóipar mai szomorú helyzetének.

Nincs hatásköre a permanens bizottságnak

Ez utját állja Aradváros fejlődésének — Jelentéktelen dolgokhoz tanácsjövahagyás kell — A tanács szerdal ülésén a permanens bizottság hatáskörének kiterjesztését kéri

ARAD, szeptember 5. Ma délben ülést tartott a város permanens bizottsága, amely a szerdai ülés tárgysorozatát vitatta meg. A megbeszélés eredményeképpen nagyjában összeállították a tárgysorozatot, amelyen a város költségvetés ügyén kívül több fontos városi ügy szerepel.

A permanens bizottság eddigi működése során beigazolást nyert, hogy a bizottság hatásköre nem eléggé kiterjedt, úgy, hogy nem képes emiatt megfelelő módon ellátni a város vezetését.

Aránylag egészen jelentéktelen dolgokhoz tanácsjövahagyás kell

és miután a városi tanácsot nem lehet hetenkint összehívni, megakad sok tekintetben a munka. Mindezek figyelembevételével a permanens bizottság szerdán javaslatot terjeszt a tanács elé, kérve, hogy

hatáskörének nagyobb részét engedje át a bizottságnak.

amire a sima ügymenet biztosítása érdekében feltétlenül szükség van. A programmon szerepel még a polgármester és a két alpolgármester fizetésének megállapítása, amire a legutóbbi tanácsülésen nem kerülhetett sor. Egy másik javaslatban, amely a tanács elé kerül, kéri annak kimondását, hogy az árlejtések ügyében 400.000 lejes összegig a polgármester dönthet saját hatáskörében.

A többi tárgysorozaton szereplő pont folyó városi ügyek elintézése: tisztviselői háztelek átírása, a város részére szükséges 10 vagon zab és 5 és fél vagon kukorica megvásárlása, egy tanácsstag delegálása a városi köztisztviselési bizottságba, a városi intézmények tejjelátásának ügye, a kőanyagok beszerzésére kiírt árlejtés jövahagyása, valamint néhány kisebb, közigazgatási ügy. A tanácsülés szerdán délután öt órakor lesz, a városi háza nagy tanácstermében és a meghívottakat már a holnapi délelőtti folyamán szétjelküldik a tanácsstagoknak

Öngyilkosságra kényszerítették a bolgár Rédlit

Szenzációs kémkedési bofrány három öngyilkossággal — Egy bolgár vezérkari ezredes fontos katonai titkokat adott el

SZÓFIA, szeptember 5. Néhány nappal ezelőtt rövid hírből beszámoltunk arról, hogy Marino Polsky, a bolgár hadsereg ezredese titokzatos körülmények között öngyilkosságot követett el és nyomban meghalt. A bolgár lapok egyetlen szót sem írhattak az ezredes öngyilkosságáról, de a bolgár fővárosban óriási izgalmat keltett Marino Polsky titokzatos halála. Most aztán kiderült,

hogy az ezredes egyenesen felsőbb utasításra ölte meg magát.

Az ezredes egy kémkedési históriába keveredett be. Néhány nappal ezelőtt azonban leleplezték és öngyilkosságra kényszerítették. Az ezredes a bolgár hadsereg vezérkarában teljesített szolgálatot és bizalmas beosztása folytán minden aktának nyomára juthatott. Az ezredes állítólag a román hadsereggel állott összeköttetésben. Egy valóságos bolgár Redl-affér bontakozott ki a nyomozás során. Amikor felfedezték Marino Polsky üzelmeit, egy magasrangú katonatisztekkel álló bizottság jelent meg lakásán és közölte vele, hogy leleplezték. A bizottság távozása után

egy töltött revolvvert hagyott az asztalon.

Még jóformán be sem zárult az ajtó a titkos bizottság tagjai mögött, amikor az ezredes máris megragadta a revolvvert és két golyót röpített szívébe. Azonnal meghalt.

Öngyilkosságot követett el Alexejev kapitány, az ezredes segédtisztje is,

aki szintén résztvevett a kémkedési afférban, egy hadnagy is bele volt keverve, aki az ezredeshez és a kapitányhoz hasonlóan öngyilkos lett. Amikor le akarták tartóztatni, már csak holttestét találták meg lakásában. A hadnagy letartóztatása előtt felakasztotta magát. Marino Polsky kémkedését a dobrudzsai román hadseregben szolgáló bolgár tisztek hozták a szófiai hatóságok tudomására. A bolgár fővárosban vad hírek terjedtek el és mivel a cenzúra a legszigorúbban megtiltotta a lapoknak, hogy tájékozódhassák a közvéleményt, óriási izgalom uralkodik.

A francia vadászszövetség elnöke Aradon

ARAD, szeptember 5. Hétfőn reggel előkelő vendég érkezik Aradra. Ducrog, a franciaországi vadászszövetség elnöke a kormány vendégeként az országba érkezik és első sorban Aradot és Temesvárt látogatja meg. Hétfőn vagy kedden Ciorogariu aradi vadászati főfelügyelő Szekudvaron vadászatot rendez az előkelő vendég tiszteletére. A vadászatra Aradmegyébe érkezik Saulescu bucu-resti-i vadászati igazgató, valamint több fővárosi előkelőség. Ducrog valószínűleg csütörtökig marad Aradmegyében, majd tovább utazik Bucurestibe.

A budapest-belgrádi gyorsvonat elütött egy autót s a bennlévők közül három halálát lelte

A le nem engedett sorompó véres következménye

SZABADKA, szeptember 5. Az éjszaka a Belgrád-Budapest közötti gyorsvonat borzalmas szerencsétlenséget okozott. A vágóhídi sorompó előtt elkapott egy autót és annak utasai közül hármat halálra gázolt, egy pedig lábtörést szenvedett. Egy luxuskocsiban együtt utazott Szilárd Tibor, Szkendrovics Gyula és Kolonits Béla orvosok. A kocsit Darnay Rezső soffőr vezette. Az autó Szabadka felé tartott és a vágóhídi sorompó nem volt leengedve. A soffőr gyanútlanul akart a pályatesten áthaladni és nem látta a közeledő pesti gyorsot, amely derékban kapta el és több mé-

ternyire magával hurocolta.

Amikor a vonatot leállították, két utashoz, Szilárd Tiborhoz és Darnay Rezső soffőrhöz nem volt élet, Kolonits csak a lábát törte, de nagyon súlyos sérülést szenvedett Szkendrovics Gyula, aki a műtőasztalon is szenvedett.

Megállapítást nyert, hogy a szerencsétlenséget a pályáőr okozta, aki elfelejtette leengedni a sorompót. Letartóztatták. Ennél a sorompónál egyébként ez már a negyedik szerencsétlenség, amely rövid időn belül történt.

Letartóztatták Budapesten a hétfői zavargás irányítóját, egy posztógyári igazgatót

Földes Pál csepeli posztógyári igazgató szervezte a szeptember elsői budapesti kommunista megmozdulást — 0 volt a kommunisták magyarországi pártjának vezetője — Letartóztatták büntársát is

Osszeköttetésben állott Kun Bélával és Budapesten hatszobás lakást tartott

BUDAPEST, szeptember 5. A rendőrség minden előkészületet megtesz, hogy a kommunisták valóra ne válthassák a szombati tüntetés tervét. A főkapitányság detektívjei megszi- re elnyúló nyomozást vezettek be a kommunista készülődés és szervezkedés megakadályozására. Ennek során olyan adatok kerültek a rendőrség birtokába, amelyek azt eredményezték, hogy

előállították a főkapitányságon a csepeli posztógyári igazgatót, Földes Pál igazgatót. Azzal gyanúsítják, hogy szoros összeköttetést tart fenn a kommunistákkal.

A rendőrség az este hivatalos jelentést adott ki Földes Pál posztógyári igazgató letartóztatásáról. A jelentés szerint Földesről

megállapítást nyert, hogy a szeptember elsejei tüntetéseknek egyik központi irányítója volt.

A politikai osztály detektívjei tetten érték Földes Pált, amint utasításokat adott környezetének. Földes Pál mátészalkai születésű, akinek 1400 pengő fizetése volt a posztógyárnál.

Földes bevallotta, hogy a kommunisták magyarországi pártjának vezetője.

akinek kezén pénzküldemények, levelek és kúrirok serege összpontosult. Társa Hesei Árpád cukorkakészítő volt, aki ugyancsak a politikai osztály foglya. Földes lakásán, amely hat gyönyörűen berendezett szobából áll, házkutatást tartottak, amely alkalommal rengeteg kommunista-könyvet, röpiratot és utasítást találtak. Ugyancsak megtalálták a szeptember elsejére kibocsájtott röpcédula levonatát.

Földes közös háztartásban élt Bing Emma gráci születésű ötvenkét éves nővel, aki megállapíthatólag segítőtársa volt és a rendőrség így őt is előállította. Amint kiderült, Földes azelőtt Bécsben fejtett ki kommunista propagandát és ottani gyárat is kollektív alapon vezette.

Kun Bélával egyenes összeköttetésben állott.

1919-ben, a magyar proletárdiktatura idején, Mátészalkán politikai megbízott volt. Földes Pál Budapesten költelező életmódon élt.

A Daily Mail azt ajánlja az angol kormánynak, hogy mondjon le Palesztina fölötti uralmáról és adja át a kormányzást az olaszoknak

LONDON, szeptember 5. A Daily Mail nagy cikkben azt ajánlja az angol kormánynak, hogy mondjon le Palesztina feletti uralmáról az olaszok javára. Az olaszok örömmel vállal-

ják a Földközi-tengeren való terjeszkedést és lesz elég erejük arra, hogy a rendet fenntartsák ezen a forrongó területen. A cikk nagy feltűnést keltett.

Két aradmegyei község véres harca a legelőért

Ugy a magyar, mint a román bíróság Leasa községnek ítélte

oda a negyven éven át bitorolt legelőt, amely még mindig Varful község nevére van telekkönyvezve — A varfuliak kaszával-kapával támadták meg Leasát — A harcnak huszonhat sebesültje van — Az aradi prefektúra rendet teremt —

HALMÁGY, szeptember 5. A földéhség két aradmegyei falut állított szembe egymással és valóságos ostromállapotot idézett elő a Gaina-hegy lábánál. Évtizedek óta folyik a harc Varful és Leasa község között a két falu határán levő legelőért, apáról-fiúra szállt ez a már beidegzett gyűlölködés, amely napokkal ezelőtt véres ütközetben robbant ki. Most már csend van a halmágyi hegyek között és a hatóságok titkolózva kezelik az ügyet, amely pedig kitünő dokumentum arra, hogy a falusi lakosság földéhségét nem elégítette ki és csak nem is csillapította a kegyetlenül végrehajtott földreform.

Varful és Leasa községek között terül el az a szikes, kopár hegyoldal, amely a véres vitát most újból fellobbantotta. Leasa községnek nem volt közlegelője és a Bethlen grófok, akiknek uradalmához tartozott ez a két falu, a sovány hegyoldalt Leasanak adták át legelő céljaira. Igen ám, de a telekkönyvben elmulasztották ezt az adományozást átvezetni és így a legelő még ma is Varful község nevére van telekkönyvezve. A varfuliak már 1909-ben felfedezték ezt a körülményt és igényperrel támadták meg a jelenlegi birtokost, Leasa községet, amelynek az volt az egyetlen legelője. A magyar törvények szerint azonban, ha valamely birtokot valaki 40 éven át háborítatlanul birtokol, úgy az jogilag is a tulajdonába megy át. E törvény alapján a magyar bíróság elutasította keresetével Varful községet és a legelő továbbra is Leasa kezében maradt.

Az imperiumváltozáskor ismét feléledt a varfuliak reménye és azt gondolták, hátha a román bíróság nekik ad igazat és újból megindították az igényper a halmágyi járásbíróságnál, ahol azonban — a magyar törvények lévén életben — ugyancsak elutasították a keresetet és a magyar bíróság álláspontjára helyezkedtek. A halmágyi járásbíróság ítélete hallatlan igazságtalanságot keltett Varfulban, amely csökönösen ragaszkodott a maga vélt igazához. Akadtak felelőtlen és izgága elemek, akik ezt az igazságtalanságot állandóan szították és valóságos hadállapot jött létre a két község között. A varfuliak és leasaiak nem mertek egymás faluján keresztül menni, sőt még a határban is kerültek a találkozást, amely minden alkalommal verekedéssel végződött. Az állandó csatározások aztán az elmúlt vasárnap nyílt és véres ütközeté fajultak.

A varfuli lakosság kapával-kaszával felfegyverkezve megtámadta Leasa községet és a házakban, kertekben rombolni kezdett. Kerítésekét döntötték le, szétverték a veteményeket, megrongálták a házakat. Leasa község férfitalaksága is kaszára-kapára kapott, hogy vagyonukat megvédelmezzék. Valóságos harc fejlődött ki a két felfegyverzett csapat között és az ütközetnek 26 súlyos és kevésbé súlyos sebesültje volt. A kár meghaladja a 30.000 lejt.

A leasai csata után a perek egész lavínja indult meg a két község lakossága között. Súlyos testisértés, idegen vagyon rongálása,

magánlaksértés címén folynak a perek a halmágyi járásbíróságon és orvosi látteletrre, ügyvédi költségekre többet költöttek már a jó falusiak, mint amennyi a vitatott legelő vételára. A varfuliak még ezeket sem nyugodtak meg a bírói ítéletben és jószágaikat aztán is ráhajtották a Leasa által használt legelőre. Az aradi prefektúra ezért a legnagyobb szigorral lépett fel és a napokban 15—20.000 lej bírsággal büntette meg azokat a varfuliakat, akik nem respektálva a tulajdonjogot, szembe helyezkednek a bíróság ítéletével. A leasai legelő ügye azonban még ezzel sincs végleg elintézve, a hangulat olyan, hogy meg kellett erősíteni az ottani csendőrsöket.

Rejtélyes lövöldözés

a gráci mintavásári órszobán, aki végül is öngyilkos lesz

GRAZ, szeptember 5. Tegnap éjszaka éjfél tájban az ottani árumintavásári rendőri órszobára a szolgálatot teljesítő rendőrtisztviselő bevitt egy fiatalembert és egy leányt, akik feltűnő módon költeleztek. A fiatalemberről kiderült, hogy soffőr s kihallgatásuk javában folyt, amidőn hirtelen egy másik fiatalember rontott be a szobába és izgatott hangon követelte, hogy a bevitt leányt és fiatalembert, akit barátjának nevezett, azonnal bocsássák szabadon.

A hozzáintézett kérdésekre feltűnő idegességgel válaszolt, majd megakadályozhatatlan mozdulattal

előrántotta revolverét, amelyből a szobában levő rendőrtisztviselőkre gyorsan hat lövést adott le. Két lövés talált és két tisztviselő könnyebben megsebesült. A rejtélyes fiatalember továbbra is lövöldözött, majd pedig a revolvert fejének illesztette és föbelötte magát és a kórházban később meghalt.

Mindössze annyit sikerült megállapítani róla, hogy Fellner Jánosnak hívják. A soffőrt és a leányt továbbra is a rendőrségen tartották. A tényállás megállapítására folyik a nyomozás.

Levágták Tuka haját és fegyencruhába öltöztették

POZSONY, szeptember 5. Tuka Béla felesége a pozsonyi fogházban átvette férje ruháit és könyveit. Tukát a lipótvári fegyházban fegyencruhába öltöztették és haját levágták. Cellája az épület belsejében van elhelyezve és igen sötét, mert ablaka a folyosóra nyílik. Tuka csak hathetenként fogadhat látogatókat és csak hathetenként írhat levelet is. Különben sem élvez semmi előnyt.

Az aradi mozik mai műsora

CENTRAL: Ma utoljára. A nagy rendező Korda Sándor hatalmas hangosfilm drámája. **EGY SZERELMES ÉJSZAKAÉRT.** Főszerepekben: Billie Dove és Lukács Pál. Pótműsor: Vincent Lopez, Amerika lelegegánsabb jazz-bandje. Előadások kezdete 5, 7 és egynegyed 10 órakor. Kezdekör az ajtók bezáratnak.

SELECT: 5, és 7 órakor.

MODERN (Marosparti nyári mozgó): egynegyed 10 órakor. Mihail Sadoveanu, a kiváló román író műve nyomán **AZ ELSODORT MALOM.** Dráma. Főszerepekben: Marcella Aibani és Werner Fütterer.

ELITE: 5, 7 és egynegyed 10 órakor. Utoljára. **ALTONA GYÖNGYE.** Dráma. Főszerepekben: Jenny Jugo és Willy Fritsch.

GRADISTE: 7 és 9 órakor. Utoljára. **KELETT MENYASSZONY.** Nagyszerű dráma. Főszerepekben: Georges Carpentier és Henry Krauss.

HIREK

Tüvész az erdőben, tüvész a faluban

Ég a szeben-környéki erdő, tüz pusztított a Torda melletti Havasasszonyfalván

NAGYSZEBEN, szeptember 5. A Szeben melletti Sinka községben napok óta veszedelmes tüvész dühöng. A község határában elterülő.

állami tulajdon képező Codela erdő kigyulladt és azóta állandóan ég.

Az egész környék tüzoltósága megkísérelte a tüz lokalizálását, mely eddig még nem sikerült. Mindössze a lángok intenzivitása csökkent. A kár eddig is óriási. Megindult a vizsgálat annak felderítésére, hogy a tüzet mi okozta.

TORDA, szeptember 5. Havasasszonyfalván veszedelmes tüz pusztított, melynek majdnem az egész falu áldozatul esett. Gyermekek gyufával játszottak és a játék közben kigyulladt az egyik szalmakazal, ahonnan a tüz egyik udvarról a másikra terjedt. A tüzoltók hiányos felszereléseikkel a veszedelem továbbterjedését igyekeztek megátalni, de így is

7 ház és rengeteg takarmány elégett.

— Maniu szabadságra megy. Bucurestiből jelentik: Maniu Gyula miniszterelnök ma délelőtt a pénzügyminisztérium referenseit fogadta kihallgatáson és utasítást adott nekik a költségvetés összeállítására vonatkozólag. Értesüléseink szerint a miniszterelnök Madgearu és Mironescu miniszterek hazaérkezése után szabadságra megy.

— Szeptember 15-én jön haza Bocu Sever. Temesvárról jelentik: Bocu Sever tartományi kormányzó, akinek hazaérkezését a franciaországi Vichiből szeptember 6-ra jelezték, értesítése szerint csak 15-én tér vissza.

Szentgyörgyi Emil

női divatkereskedő

kül- földi (párisi-bécsi) bevásárlási utjáról hazatérve, készséggel ad felvilágosítást a divatról és mutat a bevételekkel ellátott, az ősi divatuidonságokat. ARAD NEUMAN-PALOTA.

— Olasz repülők magyarországi látogatása. Szombathelyről jelentik: Délután egy óra husz perckor Udineből kilenc együléses olasz repülőgép jelent meg Szombathely felett. Az alacsonyan repülő gépeket a közönség meleg ovációban részesítette. A gépek mindössze néhány napig tartózkodnak Magyarországon, azután folytatják útjukat Bucurestibe, ahol résztvesznek a szeptember tizenegyedik repülőmitingen, majd Sztambulon keresztül folytatják útjukat vissza Olaszországba. Ugyancsak délután érkezett meg Caproni-gépével Ferroni Armando olasz ezredes, aki magával hozta az olasz sajtó képviselőit. Ferroni három napig tartózkodik Budapesten, ahol a mátyásföldi repülőtéren mutatja be bravuros mutatványait.

— Meghalt Juhász Lajos aradi postafőtiszt. Juhász Lajos postafőtiszt, az aradi pályaudvari postahivatal posta-vamosztály vezetője életének 42-ik évében f. hó 4-én váratlanul elhunyt. Halálával nagy veszteség érte egy a 2. számú postahivatalt, mint Aradváros közönségét, mert nagy szaktudásával és példaadó szorgalmával, a közönséggel való közvetlen és készséges magaviseletével egy kollégáinak, mint a közönségnek a legnagyobb szeretetét és elismerését bírta. Temetése f. hó 6-án, szombaton délután 4 órakor lesz a felsőtemető halottasházából.

— A magyar kommunistákat éltették Prága uccáin. Prágából jelentik: Prága uccáin ma kommunistatüntetés volt és ezen a magyar kommunisták forradalmi megmozdulását éltették. — A rendőrség erőlyesen közbelépett, gummitokkal verte szét a tüntetőket, akik közül tizenháromat letartóztatásba helyeztek. Három kommunista szenátort és egy képviselőt a rendőrség igazoltatott. A cseh fővárosban most már teljes a nyugalom és a rendőrség tökéletesen fenntartja a rendet.

Terv a tuberkulózis leküzdésére, amit azonban megbuktat a bürokratizmus

A Körvosi hivatal egy lejes havi díjat akart szedni a tuberkulózis elleni propaganda érdekében — A permanens bizottság azonban a tervet elvetette

ARAD, szeptember 5. Az aradi városi főorvosi hivatal — mint annak idején az Aradi Közlöny megírta — érdekes akcióba kezdett az Aradon minderősebben pusztító tuberkulózis elleni propaganda érdekében. Miután nyilvánvaló, hogy a tüdővész elleni küzdelemhez nem elegendők a rendelkezésre álló alapok, módot kellett keresni arra, hogy a közönség megterhelése nélkül alapot szerezzenek a küzdelem sikeres folytatásához.

A főorvosi hivatal ezért módot keresett és talált is. Azt az ötletet vetette fel, hogy az aradi villanygyár a tüdővész leküzdése céljára, minden aradi villanyfogyasztótól havi egy lejt, azaz évenként tizenkét lejt inkasszál be, amivel tizezreket lehetne gyűjteni, anélkül,

hogy a havi egylejes áldozat bárkinek is nehezére esne. A szándék dicséretes volt, de megbukott — a bürokratizmuson.

A permanens bizottság mai ülésén dr. Cucu Vazul városi főorvos előterjesztette a tervet és kérte a város vezetőségének hozzájárulását az egylejes díjak szedéséhez. A bizottság arra az álláspontra helyezkedett, hogy

ez taksát jelent, amit nem lehet viszont életbeléptetni szabályrendelet és miniszteri jóváhagyás nélkül.

Ezért elvetette a javaslatot.

Igy estek el tizezrektől azok, akik a tuberkulózis elleni küzdelemet irányítják, akik minden bizonnyal arra használtak volna fel, hogy megvédjék a polgárokat a pusztító kór ellen.

Megszökött és önként jelentkezett a románsztamora gyilkos,

aki azért ölte meg 65 esztendő kedvesét, mert azt tartotta felőle, hogy megbabonázta őt

TIMISOARA, szeptember 5. Megírtuk, hogy Morariu Éva 65 éves románsztamora asszonyt 26 évvel fiatalabb szeretője, Bacariu Vichentie földműves néhány nappal ezelőtt bestiális kegyetlenséggel meggyilkolta. A románsztamora csendőrség rövid ryomozás után elfogta a gyilkost, akinek azonban egy őrizetlen pillanatban sikerült elmenekülni. Tegnap délelőtt Gutu Atanaz rendőrigazgatónál, a bűnügyi osztály vezetőjénél megjelent egy parasztember dr. Miclea temesvári ügyvéd társaságában és kijelentette, hogy ő Morariu Éva gyilkosa, aki a veréstől való félelmében szökött meg a csendőrségről. Kijelentése után nyomban letartóztatták és megkezdték kihallgatását.

— Repülőkatasztrófia — három halott. Amsterdamból jelentik, hogy kedden délután Loosdrechtben egy tengerészeti repülőgép lezuhant és egyik uszoda ugrótornyára esett. A két pilóta és egy fiú, aki a tornyon állt, meghaltak, egy tengerésztiszt pedig megsebesült.

— Letartóztattak egy tolvajt, aki a fivérért is meglopta. Az elmúlt éjszaka Sava detektiv inspekciós körutja során betért a Metropol kávéháza. Amint belépett, egyik sarokban a rendőrség egyik régi ismerőse: Gross László ismert tolvajt pillantotta meg, akít régóta keresnek. Azonnal őrizetbe vette és megmozgatásakor Gross Lászlónál egy Omega-órát, valamint két láncot talált. Megállapítást nyert, hogy az órát és a láncokat fivérértől, Gross Józseftől lopta, aki a Szabadság-téren lakik a 11. szám alatti házban. Gross József annak idején, amikor fölfedezte, hogy öccse meglopta, elállt a feljelentéstől, de így mégis megkerültek a mintegy 12.000 lejt értékű. A rendőrségen fogva tartották Gross Lászlót, hogy bűnlajstromát összeállítsák és azután átadják az ügyészségnek.

— Veszedelmes rabok szökése a brailai fegyházból alaguton keresztül. Brailából jelentik: A brailai fegyházból ma 14 fogoly megszökött. A délelőtti folyamán vették észre a foglyok eltűnését és konstataáltak, hogy azok nagy munkával alagutat készítettek és azon keresztül szöktek meg. A csendőrség üldözi a foglyokat, akik között több gyilkos és súlyosabban elítélt van.

— A Szeretotház és Tanoncotthon vasárnapi kertü mulatságát hatalmas érdeklődés előzi meg. A Radulescu (Bocskay-téri) iskolában és annak tágas, kertes udvarán most vasárnap délután 5 órától a késő éjszakába benyúlóan a jókedv és a derűs hangulat fog ünnepet ülni. A rendezőség a sok finom enni és innivalót a legolcsóbbban számítja, csak hogy módot adjon a minél nagyobb fogyasztásra. A tombola egy 12 személyes „Rosenthal”-szerviz, a vigasz-tombola pedig egy teasztal. Kedvezőtlen idő esetén a tágas, szép termek fogadják magukba a vendégsereget. Beléptidj nincs.

Elmondotta, hogy 1916-ban, amikor mint rokkant tért vissza a világháborúból, megismerkedett Morariu Évával, akivel azóta viszonyt folytatott.

Az utóbbi időben azt tapasztalta, hogy elvesztette férfiúi erejét, amit annak tulajdonított, hogy az asszony megbabonázta.

Néhány nappal ezelőtt kicsalta a kukoricásba és követelte az asszonytól, hogy adja vissza férfiúi erejét. Ebből szóváltás támadt közöttük, amelynek során az asszonyt földrepeterte és csizmája sarkával agyonrugdalta. A babonás gyilkost holnap átkísérik az ügyészségre.

— A CFR megszépíti a vasuti állomásokat. Bucurestiből jelentik: A CFR vezérigazgatósága elhatározta, hogy megszépíteni igyekszik az egyes vasuti állomásokat. Ezért körrendeletet adott ki, amelyben jutalmakat helyez kilátásba ama állomás személyzetének, amelyen a legszebb díszítések lesznek találhatók.

Stern Közsi hegedűművész
méréskeláru hegedűkurzusára jelentkezni lehet
naponta d. u. 3-6-ig, Bul. Carol 81., II. emelet.

— A halálba követte fiát. Ardelean Rozália, a negyedik rendőrkerülethez tartozó Magurele-ucca 33. számú ház lakója tegnap délután öngyilkossági szándékból a lakásán egy ruhaszárító kötéltre akasztotta fel magát. Az öngyilkosságot a szomszédok vették észre, akik azonnal értesítették a negyedik kerületi rendőrséget, ahonnan csakhamar megjelent a helyszínen dr. Pop kerületi orvos, az ügyeletes rendőrtisztviselő kíséretében, de már csak a beállott halált konstataálhatták. A szomszédok állítása szerint Ardelean Rozália egyetlen fia 1923-ban öngyilkos lett és azóta buskomor lett. Több ízben hangoztatta, hogy nem bírja fia nélkül az életet. Bizonyosra veszik, hogy bánata elől menekült a halálba.

— Koszorúmegváltás. H. B. Fringhián cukorgyári vezérigazgató a szerecséntenül járt Németh Bandi ravatalára szánt koszorúját a róm. kath. egyház szegényei javára tizezer lejel megváltotta. A nagyielkü adományért hálás köszönetet mond Dr. Lakatos Ottó plébános.

— Áramszünetelés. A villanvtelep igazgatósága értesíti a nb. fogyasztóközönséget, hogy vezetéksere miatt f. évi szeptember hó 7-én reggel 7 órától délután 4 óráig az áramszolgáltatás szünetelni fog: 1. Str. Mociuni, Gh. B. Birta, Marasesti, Cosbuc és környékén, 2. Pernyáiban (Erzsébetváros).

— Dr. Olariu gyermekmenhelyi igazgató külföldi utjáról hazaérkezett, újból rendel lakását. Str. Baritju 9., d. u. 3-5-ig.

Löbl János a budapesti „Magyar Színház” élén

Uj érdekelttség vette át a színházat — Viharos idők Beöthy László óta — Egy lipótvárosi urinő története — Magyar Erzsi szinigazgató és primadonna

BUDAPEST, szeptember 5. Budapest egyik legrégebb és művészi szempontból is kiváló színháza a „Magyar Színház” viszonytagságos idöket élt át az utóbbi esztendőben. A színház virágkora arra az időre esik, mikor Beöthy László állt az intézet élén. Az ő vezetése alatt épült és az ő igazgatása alatt lett a magyar főváros egyik legmodernebb kulturhajléka.

Később a Faludi-színházigazgató dinasztia kezébe került a Magyar Színház. Faludi Jenő és Sándor a legnagyobb hozzáértéssel és ambícióval irányították a műintézetet. Bizonyos anyagi körülményeken azonban minden törekvésük hajótörést szenvedett. Majd spekuláns pénzemberek kezébe került az intézet, olyanokéba, akiknek semmi közük, semmi hivatottságuk a színház-vezetéshez nem volt. Ez a korszak az utóbbi esztendőkre esik, amikor egymás kezébe adták a kilincset a színház jövő-menő tulajdonosai és igazgatói.

A „Magyar Színházról” most érdekes hírt közöl a Pesti Tőzsde tegnapi száma. A színházat egy anyagi és művészi szempontból egyaránt kiváló csoport vette kezébe, melynek tagjai együttvéve és külön-külön megannyi ígéret, hogy a meginduló szezonnal kezdetét veszi a Magyar Színház új fénykora.

A tulajdonos csoport élén az Aradról elszármazott Löbl János földbirtokos áll, akinek az irodalom és a művészetek iránti rajongása közismert a magyar fővárosban. Nemrégiben még a „Magyar Hirlapnál” volt érdekeltsege.

amit azóta likvidált. Löbl János tollából sok alapos tudással megírt közlemény látott napvilágot a budapesti lapok hasábjain. Modern gazdasági és kulturális cikkei élénk feltűnést keltettek a legkomolyabb körökben is. Az új érdekelttség másik tagja dr. Bródy István régi színházi ember. Mint szerző és rendező kitűnő hírnévnek örvend és különben se ujonc a Magyar Színház falai között. A harmadik tulajdonos egy nő. Érdekes, szép, fiatal asszony: *Magazine*r Böske.

Egy évtizeddel ezelőtt nagy feltűnést keltett Budapesten, hogy egy előkelő, gazdag lipótvárosi család ragyogó szépségű leánya máról-holnapra otthagya férjét, egy vagyonos, többszörös háztulajdonos bankárt, otthagya a szülői házat, mindazt a fényt, bőséget, kényelmet, mely gyermekora óta körülvette és beállt színésznőnek. *Magyar Erzsi* néven lépett fel szubrett-szerepekben. A volt Eskü-téri színház sok forró sikerének őrsi emléket. Azután kiment Amerikába, ahol éveket töltött előkelő színpadokon. Ez év tavaszán jött vissza Budapestre ékszerekkel, autókkal és dollárokkal megrakodva.

E három érdekeltthez csatlakozott még dr. Juhl, aki szintén nem kezdő a színházak festett világában.

Igy indul neki érdekes auspiciumok között az új szezonnak és egy új korszaknak a Magyar Színház, melynek előreláthatólag egyik fővonzóereje lesz az új primadonna: — *Magyar Erzsi*.

Nyomasztó helyzete miatt öngyilkos lett egy aradi kereskedő

Mészárik István 61 éves volt fűszerkereskedő esetén a gazdasági válság csatálatérén — Ecetsavval mérgezte meg magát —

— Beszélgetés Mészárikkal halála előtt a kórházi ágyon —

ARAD, szeptember 5. Haldokló gazdasági életünk egyik szomorú dokumentuma volt az az öngyilkosság, amit Arad kereskedőtársadalmának egy tagja elkövetett:

Idősebb Mészárik István 61 éves korában, ecetsavval megmérgezte magát és meghalt. Az öngyilkos kereskedőt sokan ismerték Aradon. Mindenki szorgalmas, komoly embert látott benne, aki szívesen ült az üzletének élt. Előbb a Mikos Kelemen-uccában volt fűszerüzlete, azután a Kismolnár-uccában vásárolt házat, végül pedig a Boros Béni-téren létesített egy kis fűszer- és gyümölcsüzletet. A dekonjunktúrában Mészárik Istvánra is rossz napok virradtak, a kis vagyonszáma hamar elveszett. Az öreg embert ekkor gyermekei segítették, azonban fia, akinek szintén fűszerüzlete volt, tönkrement s ezután már nagyon szűkösen tudott élni csak öreg feleségével együtt. A piac árultak és abból tengették életüket.

Ma délelőtt, mint rendesen, Mészárik István kiment a feleségével a piacra és segédkezett az árusításban. Tíz óra körül a felesége megkérte, hogy menjen és vásároljon valamit. Mészárik azonban nem tért vissza. Felesége türelmetlenül várta, de nem sejtett semmi rosszat, azt gondolta, hogy férje ismerősökkel találkozott, azokkal elbeszélgetett és azért késik. Egy óra múlva leánya kereste és ijedten azt mondta neki, hogy menjen haza, mert otthon baj van.

Az asszony nem tudta elgondolni, hogy mi történhetett lakásában és nyomban hazasietett. Amikor keresztül lépte a szoba ajtaját, megdöbbenve látta, hogy

férje alétlan fekszik a kereveten és hörög. Előbb rosszulletre gondolt, de ez a feltevése helytelennek bizonyult. A kerevet mellett elhelyezett széken ugyanis poharat találtak és a pohár szaga ecetsavra engedett kövefkeztetést. Azonnal orvost hívtak, aki a mentőkkel a kórházba szállította Mészárikot. Ott gyomormosást végeztek rajta. A délutáni órákban magához tért.

Az Aradi Közlöny munkatársa ekkor felkereste az öngyilkos embert, aki a kórházi ágyon akadozó hangon elmondotta, hogy a rossz gazdasági viszonyok miatt unta meg az életet és szeretne meghalni, mert természete nem tud azzal megbarátkozni, hogy dolgaiban eltöltött élete után ne tudja öreg napjait nyugodtan leélni.

Ugyancsak ezt vallotta a rendőrség részéről kiszállított rendőrtisztnek is.

Megállapítást nyert, hogy az ecetsavat, amely 120 grammnyi volt, Hartmann Sándor kereskedőtől vásárolta. A kereskedő elmondta, hogy az öreg ember minden idegesség nélkül vásárolta tőle az ecetsavat. Néhány szót beszélgetett vele. Szó esett a magas árról. Az öreg ember azt mondta neki, bele kell nyugodni a mai helyzetbe és meg kell szokni, hogy egyre drágul minden. Hartmann kijelentése szerint az öngyilkos nyugodtan viselkedett, nem is lehetett gondolni arra, hogy végzetes cselekedetre szánta el magát.

A késő délutáni órákban Mészárik állapotja hirtelen rosszabbodni kezdett, és mert az öreg ember legyöngyült szervezete nem tudott megbirkózni a nagy adag méreggel, az esti órákban nyert értesülésünk szerint, meghalt.

Elrendelték Berindei lelkész elmeállapotának megvizsgálását

A két pap további fogvatartása mellett döntött a vizsgálóbíró

MÁRAMAROSSZIGET, szeptember 5. Dr. Piller György vizsgálóbíró ma délelőtt befejezte Berindei és Dumitrescu lelkészek dossziéjának tanulmányozását. A vizsgálóbíró úgy döntött, hogy a két pap továbbra is vizsgálati fogságban tartandó, miután fogvatartásukat úgy a közrend, mint a további vizsgálat érdekei megkívánják.

Miután a vizsgálóbíró döntése a letartóztatásban levő két agitátor pap előtt ismeretessé vált,

Erősödik Bratianu György pártja

Ujabb liberális korifeusok csatlakoztak hozzá.

BUCURESTI, szeptember 5. A *Bratianu* György vezetése alatt álló liberális-párt nagyválasztmánya ma gyűlést tartott és ezen résztvettek vidéki tagozatok korifeusai is. A gyűlésen mintegy 150 delegátus jelent meg és a legfontosabb bejelentés az volt, hogy *Anghelescu* János a liberális parlament volt alelnöke, továbbá dr. *Viseanu* volt liberális államtitkár csatlakoztak a párthoz. Az értekezlet néhány napig tart s célja, hogy *Bratianu* György teljesen megismerje pártja reális helyzetét, továbbá a vidéki tagozatok hangulatát.

Lutai dr. hazaérkezése után kezd meg a város a népszámlálás előmunkálatait

ARAD, szeptember 5. Az aradi városházán már erősen folynak a megbeszélések a közeli népszámlálás keresztülviteléről tárgyában. Egyelőre az a helyzet, hogy be kell várni a fontosabb előmunkálatokkal Lutai Cornél dr. polgármester hazaérkezését, miután kizárólag a polgármestertől függ, mennyit akar a népszámlálási munkálatok céljaira kiutalni.

A város területén ugyanis a városnak kell fedeznie a tekintélyes összeget kitevő költségeket, a munkálatokat pedig a város tisztviselőinek kell elvégezni. Miután erre vonatkozólag még nem ismerik Lutai dr. álláspontját, elhatározták a városházán, hogy megvárják a polgármesternek vasárnapra bejelentett hazaérkezését. Hétfőn ünnep van és így valószínűleg csak kedden történne meg a népszámlálás keresztülvitelére vonatkozó intézkedések megbeszélése.

Maga a népszámlálás egyébként két részből áll. Az egyiket a közeljövőben kell keresztülvinni: a lakóházak és családok megszámlálása és ezután következik a decemberre tervezett népszámlálás, amely egyénekenként megy.

FILM KÖZLÖNY

Föllendítik a magyar filmgyártást

A kormány 600.000 pengős hangosfilm felvevő-gépet vásárolt

BUDAPEST, szeptember 5. *Szcitovszky* Béla belügyminiszter, aki — mint ismeretes — az elmúlt napok egyikén érkezett haza Berlinből és foglalta el ismét hivatalát, az egyik budapesti lapnak hosszasan nyilatkozott berlini utjáról, amely többek között a magyar filmgyártás rendbehozatalának ügyét is célozta.

A belügyminiszter kijelentette, hogy a *filmgyártás ügye a legjobban áll*. Személyes közbenjárása a legteljesebb sikert eredményezte. A közeljövőben az állam 600.000 pengős hangosfilm felvevő-gépet vásárol, amelynek árát részint a filmalap 250 ezer pengős kölcsönéből, részint pedig a várható jövedelemből fizetik vissza.

Megállapodás történt arról is, hogy a Magyarországra bejövő német filmek egyrésze bizonyos költségmentességet fog élvezni, ezzel szemben Németország is beenged valamivel kevesebb, Magyarországon gyártott német nyelvű filmet kedvezményes behozattal.

Fehér Kerezt kávéházban Aradon Minden este szenzációs világvárosi nivóju **családi** Belépti díj nincs- má sor. **Jazz-Band.** Parketten a közönség táncol. Kávéházi á rak.

Elítélték a nagyzerindi legényeket, akik piros-fehér-zöld szalagot tűztek a kalapjuk mellé

TIMISOARA, szeptember 5. Az arad megyei Nagyzerind községben ez év tavaszán a sorozás alkalmával Héder Károly, Sándor Lajos és Boros Ferenc odaváló legények

piros, fehér, zöld színű szalagot tűztek kalapjuk mellé.

A magyar nemzeti színű szalag felkeltette a csendőrök figyelmét, akik felszólították a legényeket, hogy távolítsák el a szalagot kalapjukról.

Az ittas állapotban levő fiatal emberek nem engedelmessé váltak a csendőrök felszólításának, sőt a jegyzőkönyv szerint állítólag ezt mondták:

„Magyarok vagyunk és magyar földön állunk.”

Hédert és társait a csendőrség letartóztatta és a temesvári hadbírószékre kísérte át, amely tegnap tárgyalta az ügyet.

A hadbírószék felforgatásra irányuló agitációval vádolta a legényeket, akik beismerték, hogy piros, fehér, zöld színű szalagot tűztek kalapjuk mellé, azt azonban tagadták, hogy a jegyzőkönyvbe foglalt kijelentést megtették volna. A bíróság rövid tanácskozás után kihirdette ítéletét, amellyel a

három legényt 3—3 havi fogházra és 5—5 ezer lej pénzbírságra ítélte.

Titulescu-kormány újra kombinációban

BUCURESTI, szeptember 5. Az igazságügyminiszteriumban a választói törvényjavaslat előkészítésén dolgoznak és az előreláthatólag ősszel már a parlament elé kerül. A módosított törvény meg fogja szüntetni az eddigi prémiumrendszert, amely nagyon igazságtalan volt. A törvény módosítása Károly király óhaja, de megfelel Maniu Gyula intencióinak is. Politikai körökben az a kombináció tartja magát, hogy a törvény megszavazása után feloszlatják a parlamentet és a választások levezetésével Titulescu londoni követet bízzák meg, aki átmeneti kormányt alakít, majd átadja helyét a végleges kormánynak.

Négy év előtti gyilkosság

elevenedett fel az aradi rendőrség

ARAD, szeptember 5. Mintegy négy esztendővel ezelőtt az aradi törvényszék súlyos fegyházbüntetéssel sújtotta Simon János aradi napszámost, aki a Marosparton meggyilkolta házastársát. Simon büntetését a legfelsőbb semmitőszék is helybenhagyta, így elszállították a nagyenyedi fegyházba, ahol büntetését tölti. A napokban az aradi rendőrség ismét találkozott Simon János nevével, amennyiben a nagyenyedi fegyházigazgató átiratot intézett az aradi rendőrséghez, amely szerint Simon János bejelentette a fegyházigazgatóknak, hogy *lelküismeretén akar könnyíteni és ezért elmordia, hogy a gyilkosságánál Sörös Anna nevével, Aradon élő vadházastársa segítkezett.*

Az aradi rendőrség az értesítés vétele után azonnal beidézte Sörös Annát, akit hosszasan kihallgattak. A kihallgatás során egyetlen olyan momentum sem merült fel, amely igazolta volna Simon János állításait. Inkább ugylátszott, hogy a gyilkos Simon János most bosszúból kellemetlenkedni akar volt vadházastársának és ezért tette meg ellene a gyanúsító bejelentést. Sörös Annát kihallgatása után nyomban elbocsájtotta a rendőrség. Kiderült ugyanis, hogy Simon János az első megállapításnak megfelelően egyedül agyalta ki és hajtotta végre szörnyű tettetét és abban senki sem nyújtott neki segédkezet.

LEGUJABB.

Elítélték Vilmos excsászár rágalmazóját

Az excsászár és egy lapszerkesztő érdekes pere — Rossz minőségű hadianyagot szállított a volt császár katonáinak?

BERLIN, szeptember 5. A német fővárost az a sajtóper tartja izgalomban, amelynek főszereplője Vilmos ex német császár és a Berliner Morgenpost *Mendl* nevű szerkesztője. *Mendl* a Morgenpost egyik számában azzal vádolta meg Németország excsászárját, hogy a Krupp-gyárnál levő érdekeltsége révén rossz minőségű tüzérségi hadianyagot szállított a német hadseregnek.

A berlini főtörvényszéken ma zajlott le az érdekes sajtóper. A tárgyalás megnyitása előtt a bíró felkérte a felek ügyvédjeit, hogy a tárgyalás érdemleges felvétele előtt egyezzenek meg egymással. *Vilmos excsászár ügyvédje azonban nem volt hajlandó egyezkedni.*

A tárgyalás folyamán a bíró felszólította *Mendl* szerkesztőt, hogy a kérdéses cikkben foglalt állításait igazolja.

Mendl szerkesztőnek azonban egyetlen állítását sem sikerült beigazolni, aminek

következtében a bíróság 1500 márka büntetés megfizetésére kötelezte a Berliner Morgenpost szerkesztőjét.

Az ítélet indokolása szerint a bíróság nem terjeszkedhetett ki annak bizonyítására, hogy a háboruban a német tüzérség gyengébb volt, mint a francia, miután ezzel a bizonyítás keretei nagyon kibővültek volna. Súlyosbíró körülménynek tudja be a bíróság, hogy

a cikkben foglalt sértő kitételek tudatosak. Különösen a becsületes érzés hiányának vádjá esik súlyosan a latba.

A bíróság arra a megállapításra jutott a tárgyalás során, hogy

a volt császár teljesen jogszerűen járt el a hadsereg felszerelésénél és visszaélést nem követett el.

A pénzbüntetés nagysága megfelel a vádlott társadalmi állásának.

Hír szerint *Mendl* lapszerkesztő megfélebbezte az ítéletet.

Az ügyész halálos ítéletet kér a trieszti terrorista-pör öt fővádlottjára

„A perfid kisebbségek akadályozzák meg a kormány munkáját”

TRIESZT, szeptember 5. A terrorista szervezet mai főtárgyalásán a főügyész tartotta meg vádbeszédét, amelyben kifejtette, hogy az olasz kormány mindent megtett a nemzetiségi animozitás leszerelésére. Iskolákat és napisajtót engedélyeztek a kisebbségek nyelvén, abban a reményben, hogy ezek meg fogják érteni és értékelni fogják a kormány intencióját.

A lakosság túlnyomó része az új rezsim mellé állott, csupán a perfid kisebbségek

akarták megakadályozni a kormány munkáját.

1927-ben kénytelenek voltak feloszlatni a kisebbségi szervezeteket, mert tudomásukra jutott, hogy ezek csupán azért alakultak, hogy háboru esetén hátba támadják Olaszországot. **Az ügyész ezután öt elsőrendű vádlottra halálos ítéletet, a többiekre, közöttük két nőre, 5—20 évig terjedő fegyházbüntetés kiszabását kérte a bíróságtól.**

Véres összeütközés a diákok és a rendőrök

Valóságos uccal harcok folytak között Buenos-Ayresben
Argentína fővárosának uccáin — Az összecsapásnak három halottja van — Hír szerint a kormány lemondott

BUENOS-AYRES, szeptember 5. A város főuccáján késő este az egyetemi hallgatók hatalmas tüntetést rendeztek a kormány ellen. Az Associated Press értesülése szerint a diákok összeütköztek a tüntetésbe beavatkozott rendőrökkel és az összecsapásnak súlyos következményei lettek. A diákok áttörték a lovasrendőrök kordonát és megtámadták Irigoyen elnök híveit is. Valóságos csata fejlődött ki, amelynek során

egy rendőr és egy diák meghalt.

harmincan pedig súlyosan megsebesültek. A sebesültek egyaránt a diákok, a rendőrök és az elnök híveinek sorából kerültek ki.

A helyzet továbbra is feszült és a rendőrség csak nehezen tudja a rendet fenntartani. A színházak és egyéb mulatók bezártak. Az uccák kihaltak. Hír szerint *a kormány felajánlotta lemondását és erre az elnököt is felszólították.* Irigoyen elnök azonban a lemondását megtagadta.

BUENOS-AYRES, szeptember 5. Ujabb jelentések szerint a zavargások és az összeütközések diáksebesültjei közül

egy a kórházban kiszervezett.

A hír hallatára az egyetemi hallgatók újabb, a kormányzó palota körül rendezendő tüntetést határozták el.

Betörték az ujaradi katolikus plébániára

Háromezer lej perselypénzt vitték el a tettesek — Betörőbanda garázdálkodik Ujaradon és környékén

UJARAD, szeptember 5. Ujarad és vidékén már hetek óta betörőbanda garázdálkodik, amelynek tagjai közül eddig tizenketten kerültek horogra, velük együtt egész halmaza a lopott áruknak. A többiek azonban sorra bebetörnek. Legutóbb *Schragner* Mihály korezmárosnál próbálkoztak, aki még nem feküdt le és elzavarta a betörőket.

Az éjjel a katolikus plébániahivatalba törttek be a tolvajok, ugyancsak az udvar felől jutottak a földszinten lévő szobába, amelynek aajtáját szekercével feszítették fel és azután hozzáfogtak a vasszekrény feltöréséhez. *Sikerült körülbelül háromezer lej perselypénzt, többnyire 1 és 2 lejes darabokat, elemelni Más tárgyhoz nem is nyúltak és maguk után az aj-*

tót óvatosan betéve, zajtalanul osontak el, úgyhogy a szemközti szobában alvó káplán nem hallott semmit az éjjeli látogatók munkájából és szintén csak reggel értesült a történetéről. Valószínűnek tartják, hogy rövidesen kézrekerülnek a helyi viszonyokkal kétségtelenül jól ismerős betörők.

Kommunisták támadása Sanghai ellen

SANGHAI, szeptember 5. Háromezer kommunista megtámadta a várost. A kormánycsapatok visszaverték a kommunisták támadását. A városban 60 idegenek Atami japán ágyunaszádra menekültek.

Kerti mulatság

a Zsidó Szeretetház és Tanoncothon javára **szeptember 7-én, vasárnap délután 5 órától a B o e s k a i - t é r i iskolában.**

Santo Domingo város háromnegyed részét elpusztította a vihar, amelynek 800 ember az áldozata

1000 a sebesültek száma — Megszöktek az elmebetegek — Kihirdették az ostromállapotot

SANTO DOMINGO, szeptember 5. A pusztító orkán rombolásának borzalmas képe csak most bontakozik ki a maga szörnyű méreteiben. Egy amerikai repülő közvetlenül a szélvihar elülte után leszállt Santo Domingo mellett. Az ő jelentései szerint Santo Domingóban

a város háromnegyed része rombadőlt, a másik negyedbe tartozó házak is annyira megrongálódtak, hogy lakhatatlanok.

Egyedül a város területén nyolcszáz a halálos áldozatok száma és ezer a sebesülteké.

A fogházak és az elmeegógyintézetek legtöbb lakója megszökött. A város villamos telepét és vízműeit szintén elpusztította az orkán, úgy, hogy a mentési munkálatok a sötétben folynak és a szükséges víz is hiányzik. A városban **kihirdették az ostromállapotot**, mivel a lakosság között összetűzések voltak amiatt a féltés megmaradt lakóház miatt, amely egyedüli menedékhelye a hajléktalanoknak. A város környékéről fosztogatásokat is jelentenek. Az Egyesült-Államokban nagy akció indult meg a szerencsétlen lakosság megmentésére.

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

A temesvári ipari szindikátus olcsó kölcsönt sürget a kormánytól a kisiparosok részére

TEMESVÁR, szeptember 5. Az ipari szindikátus elnöki tanácsa tegnap ülést tartott, amelyen a kisiparosok hitelviszonyaival foglalkoztak. Elhatározták, hogy ebben az ügyben újrattal fordulnak az iparkamarákhoz, megemlítve, hogy a kérdés már foglalkoztatta az iparkamarákat, sőt a kisiparosok országos kongresszusát is.

Kérik, hogy az iparkamarák részesítsék támogatásban az ipari szindikátus által megindítandó akciót.

Az átirat kifejti, hogy 1928. és 1929-ben a kormány már bocsájtott olcsó ipari kölcsönt a kis-

iparosok számára, azonban ennek felosztása sohasem történt igazságos módon és a kölcsönből a temesvári iparosok egyetlen bányát sem kaptak.

A szindikátus kéri az iparkamarákat, hogy a kamarák képviselői tagjai járjanak közben a kormánynál és eszközölké ki, hogy nagyobb összeget vegyenek fel a költségvetésben a kisiparosok támogatására

és a kölcsönöket a kamarák iparos tagjainak számarányához képest osszák fel, a kamarák közbenjötté mellett.

Titulescu nem keres kölcsönt Genfben

A Creditul Agricolnak akar külföldi tőkét szerezni

BUCURESTI, szeptember 5. Illetékes helyen cáfolják a bucaresti-i sajtónak azt a híradását, hogy Titulescu külföldi kölcsönt keres Genfben. Ezzel szemben megerősítik azt a hírt, hogy Titulescu a mezőgazdasági hitelintézet finanszírozását kívánja megvalósítani külföldi tőke segítségével és ennek sikerében bizik is a londoni követ.

— A bányászati iparosok kongresszust tartanak Temesváron. Temesvárról jelentik: A bányászati iparosok szeptember 21-én Temesváron kongresszust tartanak, amelyen az iparoságot közelebről érintő kérdéseket fogják megvitatni.

= Itt az új segélybélyeg! A pénzügyminiszter akciót kezdett, hogy az elemi csapások, tűz- és árvíz sújtotta vidékek lakossága részére nagyobb összegű segélyt teremtsen elő. A miniszter elrendelte, hogy a látványossági és szórakozóhelyiségek adójának beszedésekor alkalmazzanak egy segélybélyeget is, amelyet az adózó tetszése szerinti összeggel váltson meg. Az ebből befolyó pénzt fogják segélyezésre felhasználni.

= Állást foglalnak Budapesten a Bata-cég ellen. Budapestről jelentik: A budapesti cipő- és bőrgyárak, cipészek és cipőkereskedők kedden nagy gyűlést tartanak, amelyen egységesen állást foglalnak a csehországi Bata-gyár magyarországi terjeszkedése ellen. Az értekezlet megvizsgálja, vajon Bata beengedése nyújt-e a magyar mezőgazdaság részére rekompenzációs lehetőségeket Csehországban.

26 millió pengős kölcsönt ad a magyar kormány a kis- és középiparnak

BUDAPEST, szeptember 5. A magyar Kormány tagjai dr. Vass József népjóléti és munkaügyi miniszter, miniszterelnökhelyettes elnökletével ma délelőtt minisztertanácsot tartottak.

Mayer János földművelésügyi miniszter előadásában a minisztertanács behatóan foglalkozott a buza áralakulásának kérdésével. A minisztertanács hozzájárult a miniszter össze előterjesztéséhez. Az utóbbi időben felmerült tervek, mint a gabona monopolizálása, az árminimálás és a bolettaárak emelésének kérdése nem szerepelt az előterjesztésekben. Ezek a megoldási formulák ugyanis nem a kormány részéről kerültek forgalomba és csupán kombinációk.

Ezután Wekerle Sándor pénzügyminiszter bejelentette, hogy sikeres tárgyalásokat folytatott a kisipari és középipari kölcsön kérdésében s hitel formájában 26 millió pengő áll az érdekeltek rendelkezésére. A terv szerint a kölcsön egynegyedét a középipar, háromnegyedét pedig a kisipar részére fogják folyósítani, még pedig a közeli napokban.

A minisztertanács a továbbiakban folyó ügyeket tárgyalta és az értekezlet délután fél 3 órakor ért véget.

= Az árdragítás rossz fejver. Európa legdrágább vasútja a német vasút. A német kormány a vasút deficitjét állandóan tarifaemeléssel akarja behozni. Az örökös tarifaemelés dacára a most elkészült mérleg szerint az 1930. év első felében a deficit 178 millió márka volt. A német birodalmi vasút igazgatósága erre — mi telhetett tőle — megint felemelte a tarifát.

Ujból esett a buza ára az aradi gabonapiacon

ARAD, szeptember 5. A mai hetipiacon ismét hatalmas áresés mutatkozott a buzánál. A termelők nagy tömegben vonultak fel, vásárló azonban nem akadt, mindenki várakozási álláspontra helyezkedett. Így történt, hogy a mai gabonapiacon már 310 lejes kötések is történtek, ami a gazdák körében általános elkésredést idézett elő. A hetiplac mai árai egyébként a következők:

Burgonya 2—3 lej, hagyma 2 lej, vaj 80—110 lej, tehénturó 8—10 lej, juhurtó 35—40 lej, bab 10—12 lej, alma 6—8 lej, barack 7—8 lej, szilva 8 lej, szőlő 10—12 lej, körte 12—14 lej, kilogrammonként, tojás 1.50—1.60 lej darabja, tej 6—7 lej, tejjel 20—25 lej literic. A baromfi-piac árai: sovány liba 200—250 lej, sovány kacska 70—90 lej, tyuk 70—80 lej, csirke 30—50 lej párja, kövér liba 440—450 lej, kövér kacska 160—180 lej darabja. A gabonapiac árai: buza 310—330 lej, árpa 250—260 lej, zab 270—280 lej, kukorica 260—280 lej métermázsánként. Az állatvásár árai a mulhetiek.

= Helyi valutaárak. Valuták: Budapest 29.60, Bécs 23.90, Berlin 40.25, Zürich 32.60, Páris 6.60, Prága 5, New-York 168, Milánó 8.90, London 817, Belgrád 2.98. Devizák: Budapest 29.47, Bécs 23.80, Berlin 40.27, Zürich 32.61, Páris 6.64, Prága 5.00, New-York 168.20, Milánó 8.84, London 819.

= Megakadtak a román városok külföldi adósságának rendezése érdekében folytatott tárgyalások. Bucurestiből jelentik: A román városok és községek külföldi adósságának rendezése érdekében Bécsben Raduceanu által folytatott tárgyalások megakadtak. A bitelezők ugyanis nem akarják elfogadni azt az összeget, amit a román kormány felajánlott.

= Rothermere lord tanulmányozni fogja a magyar gazdasági életet. Londonból jelentik: Rothermere lord annak a reményének adott kifejezést, hogy a közeljövőben alkalma lesz alaposabb vizsgálat tárgyává tenni a magyar gazdasági élet nehézségeit. A lord a magyar gazdasági válságot a világ gazdasági helyzetének leromlásából fakadó egyenes következménynek tartja.

= Megszüntették csődeljárás. Csatlós István aradi asztalosmester ellen néhány héttel ezelőtt csődeljárást vezetett be az aradi törvényszék. Mivel az átváltható vagyona nem volt, Csatlós ma letette a törvényszék előtt a vagyontalansági esküt, ezzel a csődeljárást a törvényszék megszüntettnék nyilvánította.

= A Pesti Tőzsdé új száma szenzációs cikket közöl az indokolatlan buzakrachról, a Draschenál történt eseményekről, egy új, hatalmas cipőgyártó alakulatról és Szarvassy Sándor londoni érdekeltsegeinek helyzetéről. Az építkezési kérdésről dr. Dános Árpád írt cikket. Eredeti németországi tudósítás számol be az ottani munkanélküliségről.

Az Aradi Közlöny apróhirdetéseinek gyűjtőhelyei

A hirdető közönség kényelmére Aradon az alábbi helyeken gyűjtőhelyet létesítettünk, ahol ugyanis az apróhirdetések naponta d. u. 5 óráig adhatók fel.

Naményi-féle papirkereskedés, volt Weitzer János-ucca.

Biheller-dohánytözsdé, volt Andrásy-tér 16.

Karácsonyi-dohánytözsdé, volt Weitzer J.-u.

Dohánytözsdé volt Kossuth-u. 4 szám.

Juhász Gábor fűszerüzlete v. Orczy- és Dezső-ucca sarok.

Dohánytözsdé, Zsidótemető-épület.

Akinek tehát az Acsev-palotában levő kiadóhivatalunk nem esik utjába, apróhirdetéseit gyűjtőhelyeinken eredeti áron adja fel, mely lapunk másnap számában feltétlenül meg fog jelenni.

